

Pencerelerin ardında hayal kuranların romanı: "Körburun"

postdergi.com/pencerelerin-ardinda-hayal-kuranlarin-romani-korburun/

Özge Uysal

10/24/2016

Röportaj yapmak hayli riskli bir iş bana kalırsa. Çünkü okur, kitaptan bambaşka anlamlar çıkarabilir, yani röportajı yapan kişinin kitapla ilişkilendirdiği sorular, yazarın dünyasında hiçbir anlam ifade etmeyebilir. Ama yine de bir kitap, hele ki sizi etkileyen bir kitap hakkında röportaj yapmak için soru hazırlamak çok keyifli; soruları hazırlarken, kitabı başka bir göz ve yeni keşiflerle en baştan okumuş oluyorsunuz.

Hikmet Hükümenoğlu'nun son romanı *Körburun*'u okuduktan sonra, kitapta yer alan hikâyelere ilişkin ve yazarın hikâyelerin arasına serpiştirdiği ufak notlar hakkında aklımda birçok soru oluştu. Yazarın kapısını çaldım ve ortaya aşağıdaki röportaj çıktı.

*

Roman, Calvino'nun *Görünmez Kentler* kitabından bir alıntıyla açılıyor. *Körburun*'u hayali bir mekân olarak kurguladınız. Bunun nedenleri neydi? Hayali olmasını, olası itirazları engellemek için mi tercih ettiniz? Bu, acısını da sevincini de uzaklara duyuramayan adayı, birçok utancı taşıdığı için mi "görünmez" olarak kurguladınız?

Yazarken kendi kendimi eğlendirmek, bir yandan da okurları şaşırtmak için ufak tefek oyunlar kurmak hoşuma gidiyor. Halkı, sokakları, dükkânları, vapur seferleri ve tarihçesi ile yeni bir ada kurmak da böyle bir oyundu

benim için. İtirazları engellemek gibi bir hedefim yoktu ancak mevcut adaların tarihine ve coğrafyasına sırf bu romanın kurgusuna uysun diye müdahale etmek istemediğim de doğrudur. "Görünmez" olması da yine biraz kurgu gereği. Sizin belirttiğiniz tarzda metaforik anlamlar yüklemek elbette mümkün. Bunun için de gerekli altyapıyı hazırladım diyebilirim.

Kitaba ismini veren, gözlerden uzak bu adanın ismi Körburun. Neden bu ismi seçtiniz? Burada "kör" olan içeridekiler mi yoksa dışarıda kalanlar mı?

Her ikisi de. Ne içerdekiler kendileri için seçtikleri hikâyelerin birer "hikâye" olduğunun farkında, ne de dışarıdakiler orada neler olduğunu umursuyor. Dolayısıyla her açıdan körlük söz konusu. Ancak adanın ismini ben seçmedim; adada yaşayanlar bu ismi uygun gördüklerini düşünecek olursak, sanırım onların çok farklı sebepleri vardır. Örneğin, adanın kuzey cephesinde İstanbul'dan görünmeyen bir burun olması. Ya da çok daha eskiden adada yaşayan Rum keşişlerin anlattığı ve kulaktan kulağa yayılan ürkütücü bir hikâyeye. Kim bilir.

Körburun'da bir hikâyeler yumağına tanık oluyoruz; üç kuşağın gündelik yaşamlarını okurken, arka planda Türkiye'deki azınlıklara karşı yürütülen politikaların yansımalarını görüyoruz. Körburun'a, yazarın toplumsal sorumlulukları çerçevesinde bakabilir miyiz? Bu romanın yazılma amaçlarından biri, sizin, tüm olanlar karşısındaki tavrınızı aşikâr kılma arzunuz olabilir mi?

Yazarın toplumsal bir sorumluluğu olduğunu düşünmüyorum. Benim tek sorumluluğum okurlara karşıdır, o da sadece yaptığım işi elimden geldiğince iyi yapmak olabilir. Bu roman kapsamında okurda, "Böyle şeyler sahiden olmuş mu," diye bir merak uyandırmayı istedim ama bunu da toplumsal sorumluluk olarak değerlendirmek biraz abartı olur sanırım. Kendimi o kadar önemli görmüyorum.

Romanınız, tarihsel bir arka plana sahip ancak belgesel niteliğinden de uzak... Bu roman için çok araştırma yaptığınızı da daha önceki röportajlarınızda okumuştuk. Sizce, bizi birlikte büyüdüğümüz komşularımıza karşı körleştiren şey nedir? Ve bu tekerrürden nasıl sıyrılacağız?

Körleştiren şeyler saymakla bitmez. Eğitim sisteminden başlayalım, hırs, açgözlülük, korku, kimlik bunalımı, refah düzeyi hepsi işin içine giriyor... Bakın, "Birlikte büyüdüğümüz komşularımız," diyorsunuz, o bile bir yanılsama aslında. O da bizim dile getirmekten hoşlandığımız bir hikâyeye değil mi? "Eskiden kardeşlik, sonra birileri aramıza düşmanlık tohumu ekti" hikâyesi. Eğer kökü çok derinlere inen bir düşmanlıktan ve ötekileştirmekten söz edeceksek, o hep varmış. Bazı dönemlerde daha görünür olmuş sadece. Gerçekçi olmak gerekirse, bu düşmanlıktan sıyrılabileceğimize inanmıyorum. Zaten insanoğlunun ruhunda kapkaranlık bir kuyu var, her tür düşmanlık kuyunun gübreli topraklarında kolaylıkla kök salıyor. Üstüne bir de günümüzde tüm dünyayı kasıp kavuran politik eğilimleri düşünecek olursanız, o kuyu gün geçtikçe daha da derinleşiyor.

Romanı okurken beni en etkileyen sahne, Dimitri Paşa'nın konağının yağmalanması ve bu sırada gelişen diyaloglardır. Dimitri Paşa'nın köpeği Loki'nin linç edildiği sahneyi öfkeden ve üzüntüden nefesimi tutarak okudum. Sahiden, romanın bu bölümünü nasıl yazdınız? Bir anda bitirebildiniz mi yoksa üzerine uzun uzun çalıştığınız mı? Fikir aşaması ve ortaya çıkan metin arasındaki ilişkiyi merak ediyorum.

İstediğim kıvama gelmesi için, "Tamam bu bölüm içime sindi," diyebilmek için bir yıldan uzun bir süre o bölüm üzerinde çalıştım. On iki ay boyunca sırf o sayfaları yazdım diyemem ama sürekli başa döndüm, bazı yerlerini

değiştirdim. Tonunu, temposunu değiştirdim. Haklısınız, içerik olarak son derece rahatsız edici bir bölüm. Hem o konu hakkında okumalar yaparken hem de yazarken ben de öfkelenmişim. Fakat daha önemlisi teknik olarak beni çok zorlayan bir bölümdü. Doğruyu söylemek gerekirse zorlaması hoşuma gidiyor. Bütün romanı o bölüm çevresinde yapılandırmam da sanırım bu yüzden.

Kitaptaki kadın karakterleri, her daim bir pencerenin yamacında görüyoruz: Neriman Abla, Meral, Seher... Bu pencerelerin sizde uyandırdığı şey nedir? Pencere, tüm bu kadınların sığınağı ya da hayatın gerisinde bırakılmalarının şahidi olabilir mi?

Çok sevindim bunu sorduğunuza. Dünyayı değiştirebilecek birileri varsa, onların kadınlar olduğuna inanıyorum. "Tüm kadınlar melektir" tarzı saçmalıklardan söz etmiyorum ama ciddi bir değişim yaratacak kadar güçlü bir avuç insan da ancak kadınların arasından çıkar. Pencereleri de bu romanda "başka bir hayat mümkün," fikrinin simgesi olarak kullandım. Sırf pencereler değil, kapılar da var. En azından kadınların bazıları, o kapıları açıp dışarı çıkabiliyor.

Romanda "kötü adamlar" da var. Açıkça söyleyeyim, roman bitene kadar bu adamların başlarına çok kötü şeyler gelmesini bekledim; iyiler kazanacak ve kötüler, bu ettikleri için pişman olacak diye umdum. Siz, bugün, içinde yaşadığımız "hikâye"nin sonunda iyiliğin, güzelliğin galip geleceğine inanıyor musunuz?

Hiç inanmıyorum. O sadece masallarda olur deriz ya, aslında masalları ilk yazıldıkları haliyle okursanız görürsünüz, onlarda bile iyiler galip gelmiyor. En ideal koşullarda, sadece iyilikle kötülüğün arasında bir denge olacağına inanıyorum. Şu anda ideal koşullardan çok uzaktayız ve son hızla ters yöne doğru koşuyoruz.